



LO CAMPANAR DE REUS

REDACCIÓ
Y
ADMINISTRACIÓ
carrer de Jesús número 8
REUS.

SETMANARI HUMORÍSTICH

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Un trimestre. . . . 4 rals.
Un any. 14 »
Números atrassats. . 4 cts.

SE VEN A 2 QUARTOS PER TOT ARREU

L' ALBUM.

Quan s'enrahona dels descobriments del segle XIX, ningú deix de citar los mistos, los vapors, los ferro-carrils, lo telégrafo elèctrich, la fotografia, y hasta l'anomenat *taco de sola* del joch de billar; *progrés* tant raro es aquest últim, que nos ha donat a conèixer certs *retrocesos*, avants ignorats y avuy encartinguts per impossibles. No obstant, algo més nos ha ensenyat l'aplicació del referit *taco* al mencionat joch, y es que *ls efectes*, no sols poden originarse de las *causas* sino *ferse* pels homes. Aixís, tots mos lectors haurán sentit á dir: ¡Qué bons *efectes* fa Fulano! Lo qual significa que Fulano té molta trassa per picar la bola fora del centro; de manera que, donantli un fort moviment de rotació, en rahó directa ó inversa del de traslació, ó bé fentla girar á la esquerra ó á la dreta, consegueix ferla correr, retrocedir, ó descriur, al tocar als costats del billar, ánguls de reflexió no corresponents als de incidència. Aixó es lo que en lo billar s'anomena *efecte*; aquest *efecte* regoneix per causa l'moviment de rotació de la bola, y de consegüent, pot dirse que l'jugador ha fet la *causa*, picant la bola fora de son centro, per lo qual ha necessitat l'ausili d'aquest cos elástich que se'n diu *sola* y potser un poch de *guix*; pero s'ha arribat á assegurar que *ls efectes* los fa l'jugador, y aixó está ya tant atmes, qu'es molt frequent lo sentir á dir á un solista: «vosté'm guanyará en punteria, pero en aixó de fer *efectes*, jo l'hi porto molta ventajá.» Lo qual fa qu'aquets *efectes*, de vegadas se converteixen en *causas*, y l'*efecte* d'aquestas *causas*, es que algunas vegadas pert lo que sap fer millors *efectes*; d'ahont se deduheix que l'fanfarron que juga sols per l'esprit de guanyá, més aviat que per lo de lluhir, treu partit per dir: «Juga bé l' del panyo vert, pero pert» pagui, qu'aquest es l'*efecte* de sos *efectes*.

Pero ningú ha nomenat encartar l'*Album* entre *ls descobriments* de nostre segle, essent, com ho es, un dels més importants per algunas respectabilissimas classes de la societat moderna. Si, perque entre eixas classes, n'hi ha que, ademés del *Album*, tenen pala-cios, cotxes, patjes y totas las riquesas que volguen; pero n'hi ha també que necessitan contentars' ab un *album*, lo qual demostra sempre una distinció per los que ni tant sols tenen aixó.

Ademés, hi ha una classe, á la qual ha vingut Déu á veurer ab lo descobriment del *Album*, y es la dels poetes principiants; perque, succeheix, que aixís com las senyoras demostran, naturalment desitjs de recullir firmas d'autors coneguts, al contrari, los autors desconeguts van sempre perseguint á las senyoras que tenen *Albums*, per estampar en ells sas firmas. Ab aixó, quant sentim preguntá: «¿Vosté té *Album*?» ja podem jugarlos qualquera cosa de que l'interpelat fa versos dels que sols poden posarse en las seccions de *comunicats*, y qu'ell vol posarlos en altra part fingint fer un obsequi.

Es difícil negars' á qui tant cortesment se brinda, y d'aquí resulta que molts *Albums*, llibres qual principal objecte fou recullir pensaments grandiosos é importants autógrafos, se veuhen plens de noms completament desconeguts, escrits aquets ademés ab lletra ben bonica, de manera que en lloch de noms respectables y magníficas inspiracions, lo que acostuman á ofereixer aquets llibres son escelents mostrars de caligrafia.

Per evitar aixó, he conegut jo personas, qu'han negat tenir *Album*: pro de res los hi ha valgut la treta, perque sortint de son poder per passar á mans d'alguna notabilitat, lo diable favoreix sa circulació de tal modo, que l'pobre llibre torna á sa casa sens una fulla en blanch y ab sols una página que 's pot llegir, que sempre sol ser la més digne, perque las al-

tres, poden servir, quant més, de modelos pel que tinga desitj de ser bon pendolista.

L'*Album* es de nostre segle, y va neixer á Alemania; pro 's coneix que va dir: «he de perdre mon nom, sino dono la volta al mon», y en efecte ha arribat á donarla, sols que de totas maneres va perdre son nom, puig que ants de sortir de sa terra natal s'anomenaba *staubsuch*. Aquest cambi de nom ha tingut lloch en los pobles llatins, y, com la mateixa paraula *Album* ja ho está dihent, se va treure de la idea de la blancura, sens dupte per tenir lo llibre las fullas blanques, ants de que aquestas caiguin en poder dels poetes, pintors ó músichs, que s'encarregan de donarlos hi color d'una manera ú altra. *Album* deyan los llatins á la paret blanca, segons uns, y als taulons pintats de blanch, segons altres, en que feyan escriur sos edictes los magistrats de Roma, y no degué ser aquesta la rahó que va fer adoptar en lo mon modern aquest nom, sino la idea de la felicitat que 'ls romans van associar á la idea de la blancura. Siga com siga, va perdre lo nom alemá en los pobles llatins y conseguí fer inmensa propaganda, ya per lo gust de rebre flors que té l'bello sexo, ya per la necessitat de comensar á ferse célebres los pobres y olvidats aprenents de poeta. Aquestos, particularment, han cooperat al éxit fabulós del gran descobriment ab son inmoderat desitj de ferse veure, lo qual desitj sol férlos hi venir la idea de posar sempre la firma al costat de la d'algun autor dels més famosos. Aixís creuhen arribarlos á la mida. Per aixó que havem dit, es per lo que serveix més l'*Album*, si bé, ¿qui sap? potser que ab lo temps serveixia als amants de las raras investigacions, per averiguar lo género de literatura y hasta la nutrició dominant de cada-época, puig, efectivament, comensá l'*Album* per contenir églogas en silva, seguí per ostentar cántichs tristos y altres classes de poesia en varietat de me-

tros; continúa per ofereixer lletres picarescas, y avuy qu' están en boga las seguidillas sentimentals y filosóficas, raro será l' *Album* que no estigui ballant lo bolero, ab la ternura d' un Heráclito y la profunditat d' un Aristóteles.

Se 'm olvidaba dir que també alguns varons ab u tenen *Album*, y aixó no prova més sinó que hi ha gent per tot; pero no se 'm ha olvidat que dech dar una idea de las cosas que en lo citat libre 's contenen, sols que tant per aixó, com per altres moltes cosas, diu ab molta rahó l' adagi que *hi ha més dias que llan-gonissas*.

JOAN.

UN SOMNI.

Qui no ho vulgui creure
que ho vagi a veure.

Era una nit negra y fosca
com las mans d' un carboner.
Los llamps travessaban rápits
y ab tal furia 'l firmament,
que semblava que juguessin
á veurer qui corra mes.

Lo vent en aquesta festa
també hi feya 'l seu paper,
puig bufava ab tanta forsa,
que semblava que toqués
las cornetas que 'ls xicots
tocan per la nit de 'ls Reys.

Jo tot aixó m' ho miraba
desde dalt del catre meu;
(es di meu, de la mestressa)
quant de sopte veig que 'l cel
que estava fosc, queda clar
y blanch lo mateix que llet.

Los núvols esborriats
com una mitja al revés,
se passeijan ab molt fástich
no sabent com matá 'l temps:
¿Pero qué 's aquella esclatxa
que ratlla lo firmament?

¿Si será la guardiola
que San Pere hi té 'ls diners!
pero calla; del esclatxa
surt una ninfa corrents
ab una cara molt trista

¿potsé ha vist algun inglés!
Me fa senyas que m' acostí;
m' hi acosto, y al moment,
me dona grans abraçadas.
¿barba, ja comensém bé!
y abraçat se m' en emporta

fins á la esclatxa, y entrem.
¿Mare de Deu qué riqueza!
¿per tot arreu hi ha diners!
ben diferent d' aquí Espanya
que sols *morunos* veyem.

Me quedo estátich mirantho
y encantat com un pagés,
quant de sopte veig dos brassos
que 'm allargan dos saquets,
tots plens de moneda y joyas
y papé del tres per cent.

M' acosto per agafarlos,
los brassos me 'ls donan prest,
los agafo y desseguida
me 'ls carrego á coll-y-bé:

surtu corrents per l' esclatxa
pensant que pagá podré
als inglesos que á tot hora
me molestan més y més,

quant me surten quatre lladres
que 'm demanan los diners;
me 'ls prenen, y jo aburrit
de veure ma sort cruel,

dich als lladres que 'm fusellin
qu' així 'ls guardaré 'l secret,
me disparan quatre tiros,
me tocan.... y 'm veig despert.

JOSEPH BUSQUETS.

CAMÍ DEL INFERN.

(Conclusió.)

La explicació del viudo va satisfer á tothom, menos al general y al bisbe, si bé aquets tenian motius especíals per no darse per satisfets.

Lo primer perdía la oportunitat de lluhir sa destresa en lo maneix de la espasa, qu' era s' arma favorita en los desafíos, y 'l segon tremolava á la sola idea de teni qu' escoltar novament los versos del ranci poeta.

Lo general se vá quedá refunfunyant y estirantse 'l bigoti ab aire fiero y amenassador.

—Senyors, digué la partidaria de la emancipació de la dona; ja qu' aquest senyor ha explicat á satisfacció de tothom sas paraulas, opino....

—A vosté ningú 'l hi dona candela en aquest enterro, cridá lo general ab tota la forsa de sos pulmons, goijós de trobar una nova conjuntura per lluhir sa magnífica veu de *baix*.

—¿Qué calli la erudita! afegí 'l bisbe, que 's complacia en provocar novas cuestiones, estimulant los ferotjes instints d' aquell general de pega grega, qu' era 'l que mes cridava.

—¿Son vostés uns grossers! digué indignada la escriptora.

—¿Me dará vosté una satisfacció! exclama 'l general.

—¿Proposarme á mi un desafío? ¿á una dona!

—¿Jo seré un dels testimonis! murmurá lo tabor.

—¿Gracias! quant me hato ab una dona no necessito testimonis, contestá lo general.

—Potser que no ignoran vostés las lleys del honor, digué llavors la ofesa senyora, pero puch assegurar que desconeixen las lleys de la galanteria.

Lo general se quedá mut com un diputat.... y 'l bisbe va fer un gesto horrible. Aprofitantse d' aquella pausa, lo poeta comensá á recitar lo primer vers d' un poema que tenia la friolera de set mil cants. Lo bisbe va quedar extasiat.

Per sortir de tals apuros, digué dirigintse á la partidaria de la emancipació de la dona.... y d' altres excessos:

—Senyora, no comprench perque vol vosté evitar aquest *lance* d' honor....

—¿Perqué mon honor no es de *lance*!

—¿Perqué no luita vosté per la emancipació de la dona? ¿no vol vosté sobrepujarla hasta al home? Donchs si, segons lo criteri de vosté, homes y donas deuen ser iguals, política y socialment enrahonant, es lógich, es natural que, venent las preocupacions del mon que vosté mateixa ha combatut en la prempsa y en la tribuna, me deixi sas armas ab las d' aquest bravo militar y 's dirimeixi la qüestió en lo camp del honor.

—¿Es que jo soch un ser débil y delicat, y aquest general es molt fort y molt *bruto*!

L' aludit doná un bram, que degué sentirse á vuit horas al voltant.

—Donchs, llavors, contesta 'l bisbe, que, per lo vist era molt espabilat, renunciá á igualarse ab qui té sobre vosté la ventatja de ser mes fort y segueixi essent esclava del home, ja que sas cadenas son cadenas de flors y pot guanyar á son contrari, millor que ab discursos y articles, ab llágrimas y petons.

L' escriptora, no sapiguent que contestar, se desmayá.

Y 'l general, no sapiguent que dir, segui bramant com una fiera engablada.

Los demás callaban, menos lo poeta que, veient que 'l bisbe no 'l hi feya cas, la va empendrer ab lo pobre viudo, lo qual se posá á plorar, vejense constant blanch de la fatalitat. Apesar de son llanto, lo poeta continuá impertérrit, declamant la primera escena d' un drama de veneno y punyal, en setanta actes, dos prólechs y no sé quants epilechs.

De prompte 'l tren aná acortant sa marxa, y un horrorós xiulet de la locomotora va interrompi la lectura del macarrónich drama.

Vaig da un crit, com si acabessin de trencarme lo sentit comú, y 'm vaig despertá.

Si, senyors; si, vaig despertá d' aquella horrible pesadilla, banyat en suor y fentme mal tots los ossos, agitat lo cor y esgarriada l' ánima.

Aquell viatge en somni, va destarotarme per complert.

S. P.

ARRELS DE CAMPANAR.

Segons anunciavan los periódichs de la capital del Principat, lo dia de Corpus havian de sortir per aquells carrers gran munió de *frases*.

¿Si devian haber sembrat favas pels carrers de Barcelona?

Diu lo *Brusi* que 'ls freres que havian de assistir á la professó de Corpus no ho varen efectuar per prudencia.

No falta qui creu que deixaren de ferho per por de trovar en lloch de faveras, *bolets*. Tot es cosa que pot ésser.

Senyors, aixó es la gloria.

Gracias á Déu que ja tenim tots los carrers de Reus ben empedrats; que hi ha aigua en todas las fonts; que no passa gos sense bossal que no 'l hi donguin la bola; que no 's permet tenir torretas en los balcones, ni estendrehi roba; que las tabernas se tancan á las deu de la nit; que 'ls carros no corren per los carrers y 'ls carreters van á péu; que 'l pá s' ha abaixat; que la carn també; que á la Raseta de Suqué ja tenen llum; que hi ha varis orinadors als arrabals y al passeig; que no deixan estar á la gent formant colleta, sentada per la acera fent nosa als transeunts, y en una paraula, que han desaparecut per *fas* ó per *nefas* todas aquellas intemperancias y malas costums que hi havia en aquesta ciutat.

Membres com los del actual municipi mereixan per son bon comportament un parell d' estatuas *per barba*.

A la professó que 'l diumenje passat vá sortir de l' iglesia de san Francesch diu que hi anavan moltes nenas.

¿Si 'ls deurá agradar lo vestir sants, quant siguin grans?

Al bazar de sabatas que hi ha al carrer de Jesús, hi vaig veurer esposat en un de sos aparadors, un parell de botinas que ostentava un lletreret que deya:

11 pesetas para militares

cual parell era d' igual qualitat y estich segur d' una mateixa mida d' un que l' altre dia me 'n vaig firar jo per quinze *pelas*.

Velshi aquí la ventatja de ser *tropa*.

A casa la Ciutats han reunit tot lo bo y millor de Reus ab motiu de fer un nou Ajuntament.

Al cap de vall s' han reunit per fer lo que fan sempre: De la garita á la tienda y de la tienda.... non *ragionar* dilor.

Los diaris de Tarragona 's queixan perque donan pocas bolas als gossos, y encar las que donan, ho fan de tal manera que hi ha gossos que s' estant bastantas horas esposats al públich, després de ser morts.

Donchs aquí á Reus no passa així, perque.... ni siquiera 's dona cap bola.

Diu un periódich de Milan que nostra simpática artista Josepha Senespleda ha sigut contractada per cantar en los teatres de Trento y Municipale de Nizza.

Velshi aquí una cantant que sense fer *galls* farà *gall*.

Alguns dels ex-voluntaris de la República que 's trobaren al foch del Albiol lo dia que 'ls carlistas varen derrotá al batalló de miquelets de la Diputació, deyan l' altre dia, que la música forastera que en la professó de Córpus acompanyava á la *Juventud católi-*

ca tocava de la mateixa manera que la que durant lo foch ab sas bélicas tocatas donava coratje als soldats del cabecilla carlista Cendrós.

¡Ca.....! nosaltres no hu creyem: haurien tocat altres coses. ¿Vritat que sí?

Tenim entés que per la part de Málaga s'hi ha presentat un altre insecte que destrueix las vinyas y ls arbres. Ja'n tenim un altre, que junt ab la filoxera, oidium y llagosta, los podrem enviar á las exposicions científicas per posarlas en lo llibre vert.

Lo velocipedista francés Albert Lumaillé que viatja en *velocipede* fa once anys y que actualment se troba en Espanya recorrent las provincias del Mitg dia, diu, segons aseguran moltes personas, que'n Bélgica y Espanya es ahont ha trobat mes amor y hospitalitat. Lo capitá Nort-americá Boyton, al recorre'l riu Tajo ab lo seu aparato, va formar també l'opinió de que Espanya es un país hospitalari y noble.

Encar n'hi ha que diuen que l'Àfrica comensa als Pirineus!

Per casualitat havem llegit aquell asquerós tros de paper que ab lo titol de *Lo Burinot* se publica á Barcelona, y en ell hi havem vist una firma al peu d'un escrit que diu: «Net del clatell.»

Que hi haigi un *net del clatell*, en mitg de tanta llana... no pot ser.

Per segona volta havem tingut lo gust de veurer en nostre teatre la companyia que dirigeix lo intelligent actor Sr. Tutau, posant en escena la comedia en tres actes «Senyora y Majora», original del conegut y llaurerat poeta Serafi Pitarra essent bastant ben interpretada per tots los artistes, y particularment per lo Sr. Tutau, que va fer un moliné acabat y per la Sra. Mena y Sr. Palá en sos respectius papers.

La mateixa nit se va estrená la xistosa y ben escrita pessa *La sala de rebre*, original del nostre amic Miquel Palá, que va tenir que presentarse al final d'ella per acallar los aplausos del públich.

FAULAS.

IX.

LOS DOS EMPEDRATS.

Veus' aquí que l'empedrat dels carrers de Barcelona, per los carros aixafat y ab mes clots que cap gravat, tingué un dia la intentona

de donar queixa á dos peus; y queixantse 'ls hi va di, que provessen d'aná á Reus, puig que van mal los correus, y l'escriure es un pati,

per veurer si en tal ciutat l'Ajuntament que hi ha lliure, cuidaba mes l'empedrat que, en tal cas, ya calculat tenia, l'anarhi á viure.

Se posan en marxa 'ls peus, á caball de una espardenyá cada hu: y en essent á Reus, xano, xano, 'ls dos correus d'espardenyá, fan la senya.

Com respectant la ciutat treyentse'l fanch delas voras, encaixan ab l'empedrat; preguntan per son estat com desitjant las milloras,

y diuen los peus així: «Comissionats pél pacient empedrat Barceloni, venim per veurer si aquí

»teniu altre Ajuntament,

»que si algun mal lletj teniu, »vos lo curi; puig que allá, »d'ell l'Ajuntament se riu, »y'l pobre, ab tal descuit viu »que plé de nafres está.—»

Llavors l'empedrat de Reus, qu'es mes franch que *farolero*, besant las plantas als peus los contesta ab tots los greus: «—Lo mateix te dich, salero:

»També 'ls peus d'aquí, renegan »dels clots nostres—¿Y aixó es cert?—» diuen los peus, y ensopegan en un sot d'aygua y s'hi ofegan espardenyá y peu esquer.

Al véurel de fanch colgat, per salvarlo, lo peu dret s'arrapa be ab l'empedrat, treu á fora'l desgraciat y cubert de un mitjó net,

per da'l parte, tot seguit, pero ab los papers mullats, ja á Barcelona han fugit; esplican lo succehit al primer dels empedrats.

Y per contesta sancera respon l'empedrat que trina: «—L'Ajuntament que prospera, es la nostra filoxera, la llagosta, y la triquina.—»

No vos cal pas viatjar per saber, si ab lo que's paga, bé altres punts solen estar: De ciutat podrás mudar que d'Ajuntament..... n'hi há plaga.

JOSEPH VERDÚ.

RONDALLAS.

Eran quatre ó sis amichs que tot sovint feyan algun xellis; entre ells n'hi havia un que's deya Ventura qu'era molt avaro. Cada hu acostumava á portá alguna cosa; l'un pagava'l pá, l'altre'l ví, etc. Lo Ventura may pagava res, quant un dia, li digueren:

—Home, aixó no pot anár; es menesté que paguis alguna cosa; á lo que respongué molt formal:

—Encare voleu que pagui més, ¿no 'us dono la sombra y l'aigua?

Efectivament; feyan los suquets á la terra del séu oncle á sola de un garrofer que tenia al costat un pou.

—Vosté es molt filarmónich, digué un subjecte á un vehí séu que sempre estava cantant.

—No, senyó, que'm llevo molt dematí.

—Ahir en Pauhet Cósforos anava desesperat per la vora del Ebro amunt. Li pregunto que tenia y respongué: busco á ma muller que s'ha tirat al riu.

—¿Y cap amunt la vas á buscar?

—Com tenia un genit tan raro estich cert qu'haurá volgut anar contra la corrent de l'aigua.

EMBULLS.

SOLUCIONS DEL NÚMERO ANTERIOR.

XARADA 1.^a Má-qui-na.
ID. 2.^a Es-tan-que-ra.
CONVERSA. Tecla.
MUDANSA. Dama, Fama, Rama, Cama.
TRIANGUL. Marsá.
Mars.

Mar.
Ma.
M.

COMBINACIÓ NUMÉRICA. 5 8 9 1 4
4 9 1 5 8
1 4 8 9 5
8 1 5 4 9
9 5 4 8 1

ENDEVINALLA. Malla, Mella, Milla, Molla, Mulla.

GEROGLÍFICH. Deu te un bastó y castiga á qui hu mereix.

XARADAS.

—Pep, dimecres que vè'm caso.
—Que ho dius de broma ó formal?
—Creume; ara marxo á total que hi tinch l'amor y m'abrasso.
—¿Tú, amor? Amor al calé deus volgué dir; ja t'conech per mes que juris no't crech que ja tinguís dos tercés; com que dius tanta mentida.....
—Mira, donchs aquí tens provas; aquestas botinas novas: ella'm va pendrer la mida, y me las ha regalat junt ab aquesta petaca de tres hús.
—¡Noy, es molt maca!
—Donchs ja veus que dich vritat. La sogra m'estima prou perquè soch matalassé; diu que hús dos la llana bé y que aixís dormiré tou.

R. S.

Prop del tot hi tinch un hús, dos, que no agrada á ningú.

F. P.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR.

Laribodier: Si senyó.—M. P. B. Moltes gracias. Li enviem tots los números.—Potas d'oca: Vosté's coneix que sab nadar y guardar la roba.—Marieta T. Ll: La complaurem. En las soluciones s'ha tallat.—Xim: Anirá la xarada y la conversa.—Pau Cornadó y G.: Vosté es aplicat. Anirá molta cosa.—Espluga: Ja pot anar á pendrer las aigües.—Calandria: Lo complaurem.—Secalló: Es molt sec—alló de vosté.—Bisturis y C.: Si el bisturi de vosté no talla millor que la séva pluma, va malament. Comensi per cosas més sencillas.—Barberet: Tot está molt bé. Dispensi'l descuit de la setmana passada. Las trampas las veurá per San Pere.—Joan Trocas: Estant massa embulladas.—Camilo: Quedará complascut. Li posarem molta cosa.—Barbé: Idem.—Traguet: Ants d'escriurer déu tragueijar molt vosté.—P. Serra y O: Ho insertaré.—Antonieta M: Si senyora, pro no tot á l'hora.—Quimeta dels senyors: No 'ns podem ficar ab asuntos tant privats. Valgi á veurer lo jutge que l'hi fará ab molt gust.—Rey de bastos: Anirá la combinació numérica.—Dos desesperats: Anirán duhas sinonimias, un geroqlifich y l'endevinalla.—Pandero: Bueno; ja ho farém, pro no l'hi asegurem lo resultat.—Emilia: Anirá alguna cosa.—Miron: Vosté ho déu ser molt.—Lluís: Quedará servit.—J. Patró: Ho insertaré casi tot.—Roseta: ¡¡.....!!—Carlitos: Ho miraré.—Café y copa: No'n volem.
Las cartas no contestadas, estant massa mal forjadas.

ANUNCIS.

100 TARGETAS

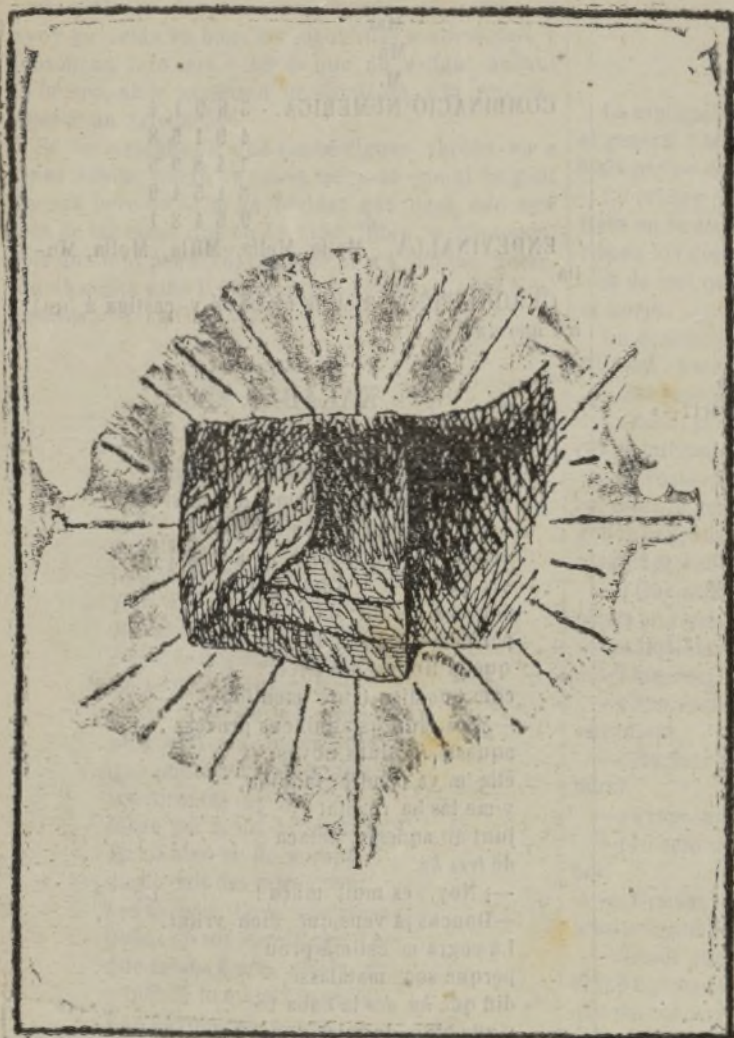
de visita fetas en tipos moderns y de bon gust é impresas en cartulina bristol per

8 RALS.

Imprenta y llibreria de TORROJA Y TARRATS, sucesors de Roca, carrer Major, número 11.

ESTAMPA DE TORROJA Y TARRATS
Carrer Major núm. 11.

PLAGAS



La que pega.



La que amenassa.



La qu' empudega.



La que amohina.